

Y Gyfres Gynllunio: 13 – Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol

Medi 2022



Senedd Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl. Mae'r Senedd, fel y'i gelwir, yn deddfu ar gyfer Cymru, yn cytuno ar drethi yng Nghymru, ac yn dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Senedd:
ymchwil.senedd.cymru

Gellir cael rhagor o gopïau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Senedd Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1SN

Ffôn: **0300 200 6328**

E-bost: **Senedd.Research@Senedd.Wales**

Twitter: **[@SeneddYmchwil](https://twitter.com/SeneddYmchwil)**

Ymchwil y Senedd: **ymchwil.senedd.cymru**

Tanysgrifiwch: **[Diweddariadau mewn amser real](#) | [Diweddariadau wythnosol a misol](#)**

© **Hawlfraint Comisiwn y Senedd Cymru 2022**

Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difriol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn y Senedd Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Y Gyfres Gynllunio: 13 – Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol

Medi 2022

Awdur:

Francesca Howorth

Trosolwg o'r papur:

Mae Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol (DAC) yn brosiectau datblygu seilwaith mawr o bwysigrwydd cenedlaethol. Gweinidogion Cymru sy'n penderfynu ar y rhan fwyaf o geisiadau cynllunio am DAC.

Mae'r papur briffio hwn yn rhoi trosolwg o beth yw DAC, y broses o roi caniatâd ar eu cyfer a sut y mae cymunedau'n rhan o'r broses DAC.



Cynnwys

Beth yw Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol..... 1

Y broses ymgeisio..... 1

Polisi cynllunio cenedlaethol..... 1

Newidiadau diweddar ac yn y dyfodol 2

Beth yw'r broses ymgeisio am DAC? 3

Cam 1: Cyn-ymgeisio..... 3

Cam 2: Cyflwyno cais..... 4

Cam 3: Archwiliad 5

Cam 4: Penderfyniad 6

Sut y gall cymunedau lleol gymryd rhan yn y broses? 6

A ellir herio penderfyniad DAC?..... 7

Ffynonellau allweddol 7

Llywodraeth Cymru 7

Cymorth Cynllunio Cymru 7

Ymchwil y Senedd 7

Atodiad – rhestr o gategoriâu DAC..... 8

Beth yw Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol

Cyflwynodd **Deddf Cynllunio (Cymru) 2015** gategori newydd o **Ddatblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol** (DAC) yng Nghymru. Mae DAC yn fath o gais cynllunio am brosiectau seilwaith mawr (lle y mae caniatâd wedi'i ddatganoli) y mae Gweinidogion Cymru, yn hytrach nag awdurdodau cynllunio lleol (ACLI), yn penderfynu arno. Llywodraeth y DU sy'n penderfynu ar brosiectau mwy, lle nad yw caniatâd wedi'i ddatganoli, drwy **broses y Prosiectau Seilwaith o Arwyddocâd Cenedlaethol (PSAC)**. Mae ar PSAC angen math gwahanol o ganiatâd, sef Gorchymyn Caniatâd Datblygu (GCD), a roddir o dan Ddeddf Cynllunio 2008.

Mae prosiectau DAC o bwysigrwydd cenedlaethol ac yn cynnwys meysydd awyr, rheilffyrdd, cyfleusterau storio nwy a gorsafoedd cynhyrchu ynni. Mae hyn yn ddarostyngedig i drothwyon penodol a nodir mewn **rheoliadau**. Ceir rhestr lawn o brosiectau DAC yn yr atodiad.

Mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi **cofrestr o'r holl geisiadau DAC** sy'n cynnwys y rhai sy'n mynd rhagddynt ar hyn o bryd a'r rhai y penderfynwyd arnynt eisoes.

Y broses ymgeisio

Rheolir y broses ymgeisio DAC gan **Penderfyniadau Cynllunio ac Amgylchedd Cymru (PCAC)**, sef Arolygiaeth Gynllunio Cymru gynt, ar ran Llywodraeth Cymru. Gwneir penderfyniadau yng nghyd-destun y **Fframwaith Datblygu Cenedlaethol (FfDC)** (gweler isod) a chynllun datblygu lleol yr ACLI. Ceir rhagor o fanylion am y broses yn adran 2 o'r canllaw hwn.

Polisi cynllunio cenedlaethol

Mae'r FfDC, sy'n dwyn y teitl Cymru'r Dyfodol: Y Cynllun Cenedlaethol 2040, yn nodi fframwaith defnydd tir 20 mlynedd ac mae ganddo statws cynllun datblygu. Mae hyn yn golygu bod yn rhaid i benderfyniadau cynllunio gael eu gwneud yn unol ag ef a bod yn rhaid i **gynlluniau datblygu strategol a lleol** gydymffurfio ag ef, oni bai bod ystyriaethau perthnasol yn nodi fel arall.

Mae'r FfDC yn gweithredu fel y cynllun datblygu cenedlaethol ar gyfer penderfynu ar geisiadau DAC ac mae'n rhaid ei adolygu bob pum mlynedd. Cyhoeddwyd yr iteriad cyntaf yn 2021 ac mae'n cynnwys polisiau gofodol penodol yn ymwneud â DAC ynni adnewyddadwy a charbon isel (gweler polisi 18 o'r FfDC).

Mae'r polisiau DAC sydd wedi'u cynnwys yn yr FfDC yn canolbwyntio ar ynni adnewyddadwy a charbon isel gan y rhagwelir mai'r rhain fydd y cynlluniau mwyaf cyffredin a gyflwynir. Bydd fersiynau yn y dyfodol yn cynnwys polisiau ychwanegol ar gyfer mathau eraill o DAC.

Ochr yn ochr â'r FfDC, mae polisiau cynllunio cenedlaethol Llywodraeth Cymru wedi'u nodi ym **Mholisi Cynllunio Cymru (PCC)**. Mae polisiau sydd wedi'u cynnwys ym Mholisi Cynllunio Cymru yn gweithredu fel ystyriaeth berthnasol wrth benderfynu ar geisiadau DAC.

Newidiadau diweddar ac yn y dyfodol

Deddf Cymru 2017

Yn dilyn cyflwyno'r gyfundrefn DAC, datganolodd **Deddf Cymru 2017** (y Ddeddf) ragor o bwerau caniatâd i Lywodraeth Cymru.

Roedd hyn yn cynnwys pwerau, a ddaeth i rym ym mis Ebrill 2019, yn ymwneud â gorsafoedd cynhyrchu ynni. Mae pwerau caniatâd ar gyfer gorsafoedd sydd â chynhwysedd hyd at 350 megawat (MW) ar y tir ac yn nyfroedd Cymru (sef ardal ar y glannau tua 12 milltir forol o lannau Cymru) bellach wedi'u datganoli. Mae caniatâd ar gyfer prosiectau ar y tir bellach wedi'i ddwyn dan y gyfundrefn DAC a rhoddir caniatâd yn nyfroedd Cymru dan gyfundrefnau eraill ar hyn o bryd.

Yn flaenorol, roedd caniatâd ar gyfer cynhwysedd dros 50MW yn fater a gedwir yn ôl i Lywodraeth y DU. Mae caniatâd ar gyfer capasiti dros 350MW yn parhau i fod yn fater a gedwir yn ôl i Lywodraeth y DU ac mae ACLI yn ymdrin â chaniatâd ar gyfer cynhwysedd llai na 10MW.

At hynny, datganolodd y Ddeddf bwerau caniatâd mewn perthynas â llinellau trydan uwchben hyd at 132 Cilofolt (KV) sy'n gysylltiedig â phrosiect cynhyrchu ynni datganoledig. Ymdrinnir â cheisiadau am y prosiectau hyn bellach dan y gyfundrefn DAC ond, yn wahanol i'r rhan fwyaf o geisiadau DAC, Arolygydd a benodir gan PCAC, yn hytrach na Gweinidogion Cymru, sy'n penderfynu arnynt.

Bil Caniatâd Seilwaith

Mae'r ffordd y datganolwyd y pwerau caniatâd ychwanegol hyn drwy'r Ddeddf wedi creu rhai anomaleddau y mae Llywodraeth Cymru am ymdrin â hwy. Mae Ymchwil y Senedd wedi **cyhoeddi erthygl** sy'n nodi'r manylion am y materion hyn.

Mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu sefydlu proses caniatâd siop un stop newydd

sy'n bwrpasol ar gyfer Cymru ac a fydd yn disodli'r llwybr caniatâd presennol ar gyfer caniatâd cynllunio ar gyfer DAC.

Enw'r caniatâd fyddai Caniatâd Seilwaith Cymru (CSC) a'r prosiectau a fyddai'n cael eu cynnwys ynddo fyddai Prosiectau Seilwaith Cymru (PSC).

Yn ei **ddatganiad deddfwriaethol ym mis Gorffennaf 2022**, nododd y Prif Weinidog fwriad Llywodraeth Cymru o gyflwyno Bil Caniatâd Seilwaith yn ystod y flwyddyn i ddod.

Beth yw'r broses ymgeisio am DAC?

Diffinnir y broses ymgeisio gan **Orchymyn Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol (Gweithdrefn) (Cymru) 2016**, fel y'i diwygiwyd, a **Rheoliadau** dilynol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi **cyfres o ganllawiau** ar y broses ymgeisio sy'n cynnwys pedwar prif gam. Trefnir bod y broses yn rhoi mwy o bwyslais ar y camau rhagarweiniol, er mwyn datrys cynifer o faterion â phosibl cyn i'r cais gael ei gyflwyno i PCAC.

Cam 1: Cyn-ymgeisio

Ar gam statudol cyntaf y broses, mae'n rhaid i ddarpar ymgeisydd gyflwyno hysbysiad o gais arfaethedig, y mae'n rhaid i PCAC ei dderbyn neu ei wrthod o fewn deng niwrnod gwaith. Fodd bynnag, anogir ymgeiswyr yn daer i ymgysylltu â rhanddeiliaid megis yr ACLI a chymunedau yr effeithir arnynt cyn i brosesau hysbysu ac ymgynghori ffurfiol ddechrau i nodi materion.

Os bydd PCAC yn derbyn yr hysbysiad, mae gan yr ymgeisydd ddeuddeng mis i gyflwyno'r cais. Yn ystod y deuddeng mis hyn, mae'n rhaid i'r ymgeisydd ymgymryd â phroses cyn-ymgeisio ffurfiol fel yr amlinellir isod.

Ar y cam hwn gall ymgeiswyr hefyd wneud cais am gyngor cyn-ymgeisio gan PCAC, a chan yr ACLI. Gallai cyngor gynnwys canllawiau ar ffurf a chynnwys y cais ac adroddiadau technegol, polisi cynllunio perthnasol, **rhwymedigaethau cynllunio** (Cytundebau adran 106), gofynion statudol, a nodi ymgynghoreion.

Ymgynghoriad cyn-ymgeisio ffurfiol

Mae'n rhaid i ymgeiswyr gynnal ymgynghoriad cyn-ymgeisio ffurfiol sy'n para o leiaf chwe wythnos. Yn ystod y cyfnod hwn, mae'n rhaid iddynt roi cyhoeddusrwydd i'r prosiect. Mae'n rhaid i ymgeiswyr gyflwyno hysbysiad ysgrifenedig i berchnogion neu feddianwyr tir sy'n ffinio â'r safle, arddangos hysbysiadau safle, a gosod hysbysiad mewn papur newydd lleol fel gofynion sylfaenol ond disgwylir y bydd y rhan fwyaf o brosiectau'n rhagori ar y rhain. Bydd ymgynghoreion yn cynnwys ymgynghoreion cymunedol (gan gynnwys cynghorau cymuned a chynghorwyr o bob ward etholiadol lle y mae safle'r prosiect), ymgynghoreion arbenigol, a'r awdurdodau sy'n ymwneud â chaniatâd eilaidd.

Mae'n rhaid i'r ymgeisydd lunio **adroddiad ymgynghori cyn-ymgeisio** y mae'n rhaid ei gyflwyno gyda'r cais cynllunio.

Cam 2: Cyflwyno cais

Fel yr amlinellwyd, mae gan yr ymgeisydd ddeuddeng mis ar ôl hysbysiad i gyflwyno cais i PCAC. Mae'n rhaid i'r cais gynnwys **nifer o ddogfennau**, gan gynnwys copi o adroddiad yr ymgynghoriad cyn-ymgeisio.

Pan fydd ceisiadau wedi'u cyflwyno, ni chaniateir newidiadau mawr iddynt, sy'n tynnu sylw at bwysigrwydd y cam cyn-ymgeisio.

Ar ôl cyflwyno cais, mae gan PCAC 28 niwrnod, neu 42 ddiwrnod yn achos ceisiadau y mae arnynt angen Aseiad o'r Effaith Amgylcheddol, i benderfynu a yw'r cais yn ddilys.

Ymgynghori a chyhoeddusrwydd (y cyfnod sylwadau)

Pan fydd cais yn cael ei dderbyn fel un dilys, mae PCAC yn rhoi hysbysiad ysgrifenedig i'r ymgeisydd, ac yn dechrau cyfnod sylwadau sy'n para pum wythnos fel arfer, pan fydd PCAC yn gwneud gwaith cyhoeddusrwydd ac ymgynghori.

Mae'n rhaid i'r holl ymatebion i'r ymgynghoriad ("sylwadau") ddod i law o fewn y cyfnod pum wythnos hwn. Mae'n rhaid i'r ACLI perthnasol ar gyfer yr ardal(oedd) y mae'r cais yn ymwneud â hi/hwy hefyd lunio adroddiad ar yr effaith leol a'i gyflwyno i PCAC o fewn y cyfnod pum wythnos.

Yn ystod y cyfnod hwn, bydd PCAC yn cysylltu ag ymgynghoreion arbenigol penodol a chynghorau cymuned mewn perthynas â'r cais. Mae'n rhaid iddynt ymateb o fewn y cyfnod pum wythnos drwy wneud 'ymateb o sylwedd' neu gadarnhau na

wneir sylwadau. Gellir ymestyn y terfynau amser hyn os bydd y ddau barti'n cytuno.

Nid oes gofyniad ar PCAC i gysylltu â phartïon eraill a wnaeth sylwadau yn ystod y cam cyn-ymgeisio er y caiff unrhyw un wneud sylwadau i PCAC os ydynt am wneud hynny.

Yn dilyn diwedd y cyfnod pum wythnos, mae gan yr ymgeisydd ddeng niwrnod i wneud amrywiadau mân i'r cais. Os yw PCAC yn cytuno ar yr amrywiad arfaethedig, caiff y broses ei hatal dros dro ac mae gan yr ymgeisydd 28 niwrnod i gyflwyno dogfennau diwygiedig. Os nad yw PCAC yn cytuno, bydd y cais yn parhau i gael ei archwilio fel y'i cyflwynwyd yn wreiddiol.

Cam 3: Archwiliad

Ar y cam hwn, bydd Arolygydd a benodwyd i'r cais gan PCAC yn archwilio'r cais ac yn llunio adroddiad i Weinidogion Cymru. Bydd yr adroddiad hwn yn cynnwys argymhelliad ynghylch a ddylid gwrthod neu roi caniatâd cynllunio. Gall hefyd gynnwys amodau cynllunio y mae'r Arolygydd yn ystyried y dylid eu gosod os yw caniatâd i'w roi.

Gall yr archwiliad fod ar ffurf sylwadau ysgrifenedig, gwrandawriad, ymchwiliad cyhoeddus neu gyfuniad o'r tri.

Amserlenni

Mae'n rhaid i Weinidogion Cymru wneud penderfyniad ar gais DAC 36 wythnos o ddyddiad dilysu cais (gweler cam 2). Er mwyn bodloni'r amserlen hon, mae'n rhaid i PCAC gyflwyno ei adroddiad i Weinidogion Cymru o fewn 24 wythnos, gan adael deuddeg wythnos i Weinidogion Cymru ystyried yr adroddiad a chyhoeddi penderfyniad.

Gan ystyried y cyfnod sylwadau pum wythnos, yna'r cyfnod deng niwrnod i ymgeiswyr benderfynu a ddylid amrywio cais (gweler cam 2), mae hyn yn gadael 17 wythnos i PCAC ar gyfer y cyfnod archwilio.

Os oes angen gwrandawriad ar gyfer yr archwiliad, mae'n rhaid ei gynnal o fewn deg wythnos i ddiwedd y cyfnod sylwadau. Os oes angen ymchwiliad, mae'n rhaid cynnal hwn o fewn 13 wythnos i ddiwedd y cyfnod sylwadau. Mae gwrandawriad yn llai ffurfiol nag ymchwiliad a gynhelir dim ond pan fydd materion cymhleth neu dechnegol i ymdrin â hwy.

Dim ond ar brif faterion penodol a bennir gan yr Arolygydd y bydd gwrandawriad

neu ymchwiliad yn canolbwyntio. Ymdrinnir â materion eraill drwy sylwadau ysgrifenedig. Mae Llywodraeth Cymru wedi **cyhoeddi canllawiau** sy'n rhoi mwy o fanylion am wrandawiadau ac ymchwiliadau.

Cam 4: Penderfyniad

Mae gan Weinidogion Cymru ddeuddeg wythnos i'r dyddiad y daw adroddiad yr Arolygydd i law i gyhoeddi llythyr penderfyniad ar y cais DAC a chydsyniadau eilaidd cysylltiedig. Nid oes rhaid i Weinidogion Cymru gytuno ag argymhelliad yr Arolygydd.

Pan gaiff ei wneud, bydd y penderfyniad ac adroddiad yr Arolygydd cysylltiedig yn cael eu cyhoeddi ar **wefan Llywodraeth Cymru**.

Sut y gall cymunedau lleol gymryd rhan yn y broses?

Mae tri phrif gam lle y gall cymunedau ddweud eu dweud ar DAC:

- hysbysiad cyn-ymgeisio (gwirfoddol ar ran yr ymgeisydd/datblygwr, ond anogir hyn yn daer fel rhan ganolog o'r broses);
- ymgynghoriad cyn-ymgeisio ffurfiol (yn para chwe wythnos ac yn orfodol);
- cyfnod sylwadau ar ôl cyflwyno (yn para pum wythnos ac yn orfodol).

Y cyfle mwyaf i ddylanwadu ar brosiect DAC yw yn ystod y cyfnod cyn-hysbysu gwirfoddol, drwy fynd i ddigwyddiadau a chyfarfodydd neu siarad â'r ymgeisydd. Fodd bynnag, mae'r cam hwn yn wirfoddol ar ran yr ymgeisydd.

Gellir gwneud sylwadau neu wrthwynebiadau ffurfiol hefyd yn ystod y cyfnodau cyn-ymgeisio gorfodol a'r prif gyfnodau sylwadau.

Yn ystod y cam ymgynghori cyn-ymgeisio, gall cymunedau wneud sylwadau/gwrthwynebiadau i'r ymgeisydd. Yn dilyn hyn, os nad yw'r gwrthwynebwyr yn fodlon ar y ffordd yr ymdriniwyd â'u sylwadau, neu am wrthwynebu o hyd, gallant wneud hynny yn ystod y cyfnod sylwadau ar ôl cyflwyno. Ar y cam hwn, cyflwynir sylwadau ysgrifenedig i'r Arolygydd.

Os bydd yr Arolygydd yn penderfynu bod angen gwrandawriad neu ymchwiliad, caiff y cyhoedd fod yn bresennol. Fodd bynnag, dim ond y rhai a wahoddir gan yr Arolygydd yn benodol i siarad a gaiff gymryd rhan ffurfiol yn y broses. Bydd

y gwrandawriad/ymchwiliad yn canolbwyntio ar brif fater dan sylw a dim ond gwrthwynebiadau sy'n ymwneud â'r prif fater hwn a wrandewir.

Mae Llywodraeth Cymru wedi llunio **canllaw i gymunedau** sy'n rhoi rhagor o wybodaeth am sut i gymryd rhan yn y broses DAC.

A ellir herio penderfyniad DAC?

Nid oes hawl i apelio yn erbyn penderfyniad Gweinidogion Cymru i roi neu wrthod caniatâd cynllunio ar gyfer DAC. Dim ond drwy adolygiad barnwrol ar sail anghyfreithlondeb, afresymoldeb neu amhriodoldeb gweithdrefnol y gellir herio penderfyniad. Mae'n rhaid cofnodi her o'r fath o fewn chwe wythnos i'r penderfyniad.

Os rhoddir caniatâd, ACLI sy'n gyfrifol am sicrhau bod datblygiad yn gyson â'r caniatâd cynllunio. Dylai'r ACLI fonitro gweithrediad a sicrhau ei fod yn cydymffurfio â'r cynlluniau a'r amodau cysylltiedig. Mae gan yr ACLI y pŵer i gymryd **camau gorfodi** os yw'n ystyried nad yw'r datblygiad yn cydymffurfio.

Ffynonellau allweddol

Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi **cyfres o ganllawiau** yn ymwneud â'r broses DAC.

Mae hefyd yn cynnal **cofrestr o geisiadau DAC**.

Cymorth Cynllunio Cymru

Elusen yw **Cymorth Cynllunio Cymru** ac mae'n helpu unigolion a chymunedau cymwys i gymryd rhan yn fwy effeithiol yn y system gynllunio. Mae'n darparu gwasanaethau cynghori, gan gynnwys llinell gymorth a'r **canllawiau** hyn.

Ymchwil y Senedd

Mae papurau briffio cynllunio eraill sy'n cael eu llunio gan Ymchwil y Senedd ar gael dan y **categori cynllunio ar wefan Ymchwil y Senedd**.

Atodiad – rhestr o gategorïau DAC

Math o ddatblygiad	Trothwy maint/cynhwysedd
Adeiladu, ymestyn neu addasu gorsaf cynhyrchu trydan (heblaw am orsaf cynhyrchu ynni gwynt ar y tir)	Disgwyllir y bydd ganddi gynhwysedd (neu gynnydd mewn cynhwysedd) rhwng 10 a 350 megawat
Adeiladu, ymestyn neu addasu gorsaf cynhyrchu trydan ynni gwynt ar y tir	Disgwyllir y bydd ganddo gynhwysedd cynhyrchu gosodedig 10 megawat neu fwy
Gosod llinell drydan uwchben	Hyd at 132 cilofolt cysylltiedig ag adeiladu neu ymestyn gorsaf cynhyrchu ynni ddatganoledig y rhoddwyd caniatâd cynllunio ar ei chyfer ar 1 Ebrill 2019 neu wedi hynny
Datblygiad yn ymwneud â chyfleusterau storio nwy tanddaearol	Cynhwysedd gweithredol (neu gynnydd mewn cynhwysedd) o leiaf 43 miliwn metr ciwbig safonol a/neu uchafswm cyfradd llif (neu gynnydd yn yr uchafswm cyfradd llif) o leiaf 4.5 miliwn metr ciwbig safonol y dydd
Adeiladu neu addasu cyfleuster Nwy Naturiol Hylifedig	
Adeiladu neu addasu cyfleuster derbyn nwy	
Datblygiad cysylltiedig â maes awyr	Gwasanaethau cludo teithwyr awyr ar gyfer o leiaf filiwn o deithwyr y flwyddyn, neu wasanaethau cludo cargo awyr ar gyfer o leiaf 5,000 o symudiadau cludo drwy'r awyr y flwyddyn ar awyrennau cargo
Adeiladu neu addasu rheilffordd	Darn o drac mwy na dau gilometr di-dor o hyd, yn gyfan gwbl neu'n rhannol yng Nghymru ac yn rhan o rwydwaith a weithredir gan weithredwr cymeradwy

Adeiladu neu addasu cyfnewidfa nwyddau rheilffordd (gan gynnwys warysau) ond nid os yw'n rhan o sefydliad milwrol

Yn gallu trin llwythi o fwy nag un traddodwr i fwy nag un traddodai, a thrin o leiaf ddau drên nwyddau y dydd

Adeiladu neu addasu argae neu gronfa ddŵr

Disgwylir i gyfaint y dŵr i'w ddal yn ôl gan yr argae neu ei storio yn y gronfa ddŵr fod yn fwy na 10 miliwn metr ciwbig

Datblygiad yn ymwneud â throsglwyddo adnoddau dŵr

Disgwylir i gyfaint y dŵr sydd i'w drosglwyddo o ganlyniad i'r datblygiad fod yn fwy na 100 miliwn metr ciwbig y flwyddyn

Adeiladu neu addasu gwaith trin dŵr gwastraff neu seilwaith ar gyfer trosglwyddo neu storio dŵr gwastraff

Disgwylir y bydd ganddo gynhwysedd sy'n fwy na chyfwerth â phoblogaeth 500,000, neu seilwaith ar gyfer storio dŵr gwastraff sy'n fwy na 350,000 metr ciwbig

Adeiladu neu addasu cyfleuster gwastraff peryglus

Yn achos gwaredu gwastraff peryglus drwy ei dirlenwi neu ei storio'n ddwfn, mwy na 100,000 tonnall y flwyddyn; mewn unrhyw achos arall, mwy na 30,000 tonnall y flwyddyn
